

28 089 Gezondheid en milieu
29 826 Industriebeleid
Nr. 336 Brief van de staatssecretaris van Infrastructuur
en Waterstaat

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 april 2025

Het RIVM heeft in het najaar van 2024 onderzoek gedaan naar de depositie van neergedaald grof stof in de IJmond en in de omgeving van Tata Steel. Dit is een onderzoek in opdracht van provincie Noord-Holland, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), en de IJmondgemeenten Heemskerk, Beverwijk en Velsen. Dit is het vierde depositie-onderzoek dat heeft plaatsgevonden: het eerste onderzoek vond plaats in 2020. U treft het onderzoek als bijlage bij deze brief.

Samenvatting van de onderzoeksuitkomsten

Het RIVM meet sinds 2020 in de IJmond hoeveel polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK) en metalen er zit in grof stof dat is neergedaald op de bodem. Een belangrijke bron van dit stof is Tata Steel. Het stof veroorzaakt hinder in verschillende dorpen rond de staalfabriek. PAK en lood in het stof zijn ongewenst voor de gezondheid van jonge kinderen. In het najaar van 2024 heeft het RIVM voor de vierde keer metingen gedaan en de resultaten met elkaar vergeleken.

Ook dit keer blijkt dat er in de IJmond meer PAK en metalen zijn neergedaald dan in gebieden zonder industrie in de buurt. Dat geldt vooral in Wijk aan Zee. Wel was de hoeveelheid PAK en aluminium, lood en zink in het stof in de meeste dorpen iets lager dan in 2020. De hoeveelheid ijzer is sinds 2020 flink gedaald.

Het is niet duidelijk of de dalingen structureel zijn en wat de oorzaak ervan is. Dat komt doordat verschillende factoren invloed hebben op de hoeveelheid stof die in de omgeving neerdaalt. Een daarvan is de hoeveelheid stof die door Tata Steel wordt uitgestoten. Maar ook de windsterkte en windrichting hebben invloed op de hoeveelheid stof die neerdaalt. Omdat het weer (wind en neerslag) sterk verschilde in de onderzochte jaren, is niet duidelijk wat de invloed van deze factoren precies is geweest.

Ook kan het RIVM op basis van de metingen van 2024 niet zeggen of de maatregelen die Tata Steel heeft genomen, effect hebben. Zoals het windscherm dat vlak voor de start van deze meetronde is geplaatst rondom een deel van het industrieterrein. De bedoeling is dat grof stof van het opslagterrein en uit de fabriek zich hierdoor veel minder naar de omgeving verspreidt.

Het onderzoek maakt duidelijk dat het nuttig is om de situatie in de IJmond de komende jaren met metingen in de gaten te blijven houden. Het RIVM wil daarbij meer zicht krijgen op de factoren die invloed hebben op de hoeveelheid neergedaald grof stof.

Duiding

Zoals hierboven aangeven, is dit het vierde depositie-onderzoek IJmond. Een belangrijke vraag, die ook achter de voorgaande depositie-onderzoeken vandaan kwam, is of de maatregelen die Tata Steel heeft genomen effectief zijn als het gaat om het beperken van grof stof in de omgeving.

De metingen van RIVM tonen aan dat er nog steeds sprake is van structureel verhoogde depositie aan PAK en een groot aantal metalen in de IJmond ten opzichte van de achtergrondlocaties. Wel was de hoeveelheid PAK en aluminium, lood en zink in het stof in de meeste dorpen iets lager dan in 2020. De hoeveelheid ijzer is sinds 2020 flink gedaald.

RIVM noemt in haar rapport een aantal factoren die invloed hebben op de hoeveelheid depositie. Bijvoorbeeld de (variaties in) emissies uit de bronnen op het terrein van Tata Steel, terrein- en weersinvloeden en het opwaaien van (historisch verontreinigd) bodemstof. RIVM kan op basis van dit onderzoek niet goed inzichtelijk maken hoeveel invloed deze factoren hebben op de gevonden depositie. Dat leidt er toe dat op basis van de data uit dit depositie-onderzoek niet gespecificeerd kan worden welk aandeel PAK en metalen precies van het Tata Steel terrein afkomstig is, en welk deel van andere bronnen of door het opnieuw opwaaien van bodemstof afkomstig is.

Dat betekent ook dat vanwege de bovengenoemde factoren het RIVM geen conclusies kan trekken over een af- of toename van de emissies van PAK en veel van de gemeten metalen uit (grof) stofbronnen op het terrein van Tata Steel sinds de metingen in 2020 en 2022. Het houdt ook in dat geen conclusies kunnen worden getrokken in hoeverre de genomen maatregelen van Tata Steel, zoals het geplaatste windscherm, effect hebben op de hoeveelheid depositie. Het is mogelijk dat de uitstoot van stoffen, zoals fijnstof en PAK, uit een aantal bronnen is verminderd door de maatregelen. Maar op basis van de recente bevindingen, waarbij in verschillende woonclusters voor PAK en verschillende metalen een (zwakke) afname te zien is, is niet vast te stellen dat dit komt door de genomen maatregelen.

Vervolgstappen

Om de ontwikkelingen van grof stof in de IJmond en de effectiviteit van de maatregelen die door Tata Steel zijn genomen te blijven volgen, zal IenW dit jaar wederom een depositie-onderzoek laten uitvoeren in samenwerking met het provincie Noord-Holland en de IJmondgemeenten. De verwachting is dat ook in latere jaren depositie-onderzoek uitgevoerd zal worden om een trend te kunnen ontwaren. Dit sluit aan bij de aanbevelingen van het RIVM in hun rapportage over het depositie-onderzoek, en in hun recente evaluatie van het provinciale luchtmeetnet¹. Voortzetting van het monitoren van depositie van grof stof sluit ook aan op aanbevelingen uit het tweede advies van de Expertgroep

¹ <https://www.rivm.nl/publicaties/evaluatie-luchtmeetnetten-provincie-noord-holland>

Gezondheid IJmond². Aanvullend daarop is het plan om, in lijn met de aanbeveling van RIVM, gericht te zoeken naar de bijdrage van de verschillende factoren op depositie en naar bronherleiding om duidelijker de bijdrage van Tata Steel Nederland aan de depositie in de IJmond te kunnen bepalen.

De onderzoeksuitkomsten maken duidelijk dat de beleidsinzet om te werken aan merkbare en meetbare verbetering van de directe leefomgeving, onverminderd van belang is. Vorige week heb ik u in een voortgangsbrief uitgebreid geïnformeerd over de stand van zaken op dit gebied³.

Op termijn zal het uitfaseren van het gebruik van kolen voor de kookgasfabrieken bij de transitie naar Groen Staal ook moeten gaan bijdragen aan de uitstoot van minder grof stof. Dit is één van de redenen waarom het kabinet zo snel mogelijk wil komen tot een maatwerkafspraken met het bedrijf⁴. De door Tata Steel voorgestelde bovenwettelijke overkappingen bij de grondstoffenlogistiek, die onderdeel vormen van de onderhandelingen over de maatwerkafspraken, zullen naar verwachting ook een merkbaar en meetbaar effect in de directe leefomgeving hebben.

De staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
C.A. Jansen

² Bijlage bij Kamerstuk 28 089, nr. 324

³ Kamerstuk 28 089, nr.334

⁴ Kamerstuk 29 826, nr. 209